[ET]

EUROOPA KESKPANK

EUROOPA KESKPANGA ARVAMUS,

13. jaanuar 2006,

Eesti Panga taotlusel, määruse „Kohustusliku reservi nõude arvestuse ja täitmise korra kehtestamine“ eelnõu ja määruse „Eesti Panga presidendi 12. juuli 2002 määruse nr 12 „Krediidiasutuste usaldatavusnormatiivid“ muutmine“ eelnõu kohta

(CON/2006/3)

1. 30. detsembril 2005 sai Euroopa Keskpank (EKP) Eesti Panga taotluse avaldada arvamust seoses määruse „Kohustusliku reservi nõude arvestuse ja täitmise korra kehtestamine“ eelnõuga ja määruse „Eesti Panga presidendi 12. juuli 2002 määruse nr 12 „Krediidiasutuste usaldatavusnormatiivid“ muutmine“ eelnõuga (edaspidi määruste eelnõud).

2. EKP arvamuse andmise pädevus põhineb asutamislepingu artikli 105 lõikel 4 ning nõukogu 29. juuni 1998. aasta otsuse 98/415/EÜ (riikide asutuste Euroopa Keskpangaga konsulteerimise kohta seoses õigusaktide eelnõudega)[1] artikli 2 lõike 1 kuuendal taandel, kui õigusakti eelnõus on sätteid finantsasutuste suhtes kohaldatavate õigusnormide kohta, kui need võivad oluliselt mõjutada finantsasutuste ja -turgude stabiilsust. Lisaks on mitteosalevate liikmesriikide asutused kohustatud konsulteerima EKPga rahapoliitika instrumente käsitlevate õigusaktide eelnõude sätete osas nõukogu otsuse 98/415/EÜ artikli 2 lõike 2 kohaselt. EKP nõukogu on käesoleva arvamuse vastu võtnud kooskõlas Euroopa Keskpanga kodukorra artikli 17.5 esimese lausega.

3. Määruste eelnõude peamine eesmärk on võtta ettevaatusabinõuna finantssektori poliitika meetmeid seoses võimalike riskidega, mis tulenevad laenukoormuse jätkuvast olulisest kasvust, eelkõige seoses hüpoteekidega tagatud eluasemelaenude hulga olulise suurenemisega. Eelkõige suurendatakse määruste eelnõudega kapitali adekvaatsuse arvestamisel Eestis asuvate eluruumide jaoks antud kõikide hüpoteegiga tagatud eluasemelaenude riskikaal 50%-lt 100%-le. Pärast 2. juuli 2002 määruse nr 12 „Krediidiasutuste usaldatavusnormatiivid“ sätte tühistamist ei kohaldata 50% riskikaalu (III kategooria) Eestis asuvate eluruumide jaoks antud hüpoteegiga tagatud eluasemelaenu suhtes. Selle asemel liigitatakse vastavad laenud IV kategooria riskideks, mille kaal on 100%.

4. Lisaks sätestatakse määruste eelnõudes, et kui esimese järjekoha hüpoteegiga tagatud eluasemelaenu riskikaal jääb kõikide krediidiasutuste, sealhulgas välismaa krediidiasutuste filiaalide kohustusliku reservinõude arvutamisel alla 100%, tuleb reservinõude arvutamisel aluseks

---

1 EÜT L 189, 3.7.1998, lk 42.

võtta ka laenud, mis on antud eluaseme ostmise või renoveerimise eesmärgil, määral, mille võrra tegelikult kohaldatav riskikaal jääb alla 100%.

5. Krediidiasutuste kohustusliku reservi nõue on üks Eesti Panga peamisi poliitikainstrumente. Eestis kasutatakse valuutakomitee süsteemi, mille kohaselt on Eesti krooni vahetuskurss fikseeritud euro suhtes. Tulenevalt valuutakomitee süsteemist ei teosta Eesti Pank vabaturutehinguid.

6. Eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteemi õiguslik alus on sätestatud: (i) Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja artiklis 19; ja (ii) nõukogu 23. novembri 1998. aasta määruses (EÜ) nr 2531/98 kohustusliku reservi nõuete kohaldamise kohta Euroopa Keskpanga poolt[2]; ja (iii) 12. septembri 2003. aasta määruses EKP/2003/9 kohustusliku reservi kohaldamise kohta[3]; ja (iv) reservibaasi mõiste ja arvutamise osas 22. novembri 2001. aasta määruses EKP/2001/13 rahaloomeasutuste sektori koondbilansi kohta[4]. Nende otsekohalduvate ja euroala krediidiasutustele kohustuslike õigusaktide eesmärgiks on tagada, et eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteemi tingimused on ühtsed kogu euroalal. Eurosüsteemi raames on kohustusliku reservi nõude põhiliseks eesmärgiks stabiliseerida rahaturuintresse ja tekitada või suurendada likviidsuse puudujääki. Lisaks arvutatakse kohustusliku reservi nõuded pankade kohustustest, eelkõige deposiitidest ja emiteeritud võlakirjadest.

7. Seega erineb kehtiv Eesti kohustusliku reservi süsteem küllalt oluliselt eurosüsteemi kohustusliku reservi nõude raamistikust. EKP märkis 2004. aasta lähenemisaruandes, et Eesti õiguses ei ole ette nähtud Eesti Panga õiguslikku integreerimist eurosüsteemiga[5]. Määruse „Kohustusliku reservi nõude arvestuse ja täitmise korra kehtestamine“ eelnõu suurendaks veelgi nende kahe lahknevust. Määruse eelnõu kohaselt tagavad kohustusliku reservi nõuded finantsstabiilsust, kuna nõuavad pankadelt likviidsuspuhvrite hoidmist. Määruse eelnõuga muudetakse Eesti kohustusliku reservi süsteemi lisades sellesse pankade vara s.t. Eestis asuvate eluruumide jaoks antud hüpoteegiga tagatud eluasemelaenud ning kaldudes sellega kõrvale puhtalt kohustustel põhinevast reservinõude arvutamisest.

8. Eesti peab need olulised erinevused võrreldes eurosüsteemi õigusliku raamistikuga euro kasutuselevõtmisel kõrvaldama. Peale selle võib Eestis euro kasutuselevõtmisel osutuda vajalikuks EKP poolt üleminekukorra rakendamine eurosüsteemi kohustusliku reservi süsteemi kohaldamiseks, nagu see toimus euro kasutuselevõtmisel Kreekas 1. jaanuaril 2001. aastal. See võib tähendada Eestis asuvatele krediidiasutustele reservide hoidmise üleminekuperioodi ning samuti üleminekusätteid teistes osalevates liikmesriikides asuvatele krediidiasutustele.

9. Määruse „Kohustusliku reservi nõude arvestuse ja täitmise korra kehtestamine“ eelnõu aluseks on Eesti Panga seaduse paragrahvi 14 lõige 4. Samas on sama valdkonda käsitlev kehtiv määrus

---

2 EÜT L 318, 27.11.1998, lk. 1.

3 EÜT L 250, 2.10.2003, lk. 10.

4 EÜT L 333, 17.12.2001, lk. 1.

5 Lähenemisaruanne 2004, lk. 36.

kehtestatud Eesti Panga seaduse paragrahvi 14 lõike 4 ja krediidiasutuste seaduse paragrahvi 80 lõike 5 alusel, milles on sätestatud, et „Eesti Pangas hoitavate likviidsete vahendite ühtse määra ja kasutamise korra kehtestab Eesti Pank“. Seetõttu pooldaks EKP selgitust määruse eelnõu õigusliku aluse ja seose kohta krediidiasutuste seaduse paragrahvi 80 lõikega 5.

10. EKP märgib, et määruse „Kohustusliku reservi nõude arvestuse ja täitmise korra kehtestamine“ eelnõu 1. lisa punktis 9.3 puudub kõigi EL liikmesriikide loetelu. Lisaks, punkti 9.4 kohaselt tohib likviidsusportfell sisaldada vaid selliseid võlakirju, mis vastavad punkti 9.4 allpunktides sätestatud nõuetele. Selles kontekstis koheldakse määruse eelnõus minimaalse krediidireitingu osas euroala liikmesriikide valitsuste emissioone erinevalt võrreldes teiste EL liikmesriikide valitsuste eurodes emissioonidega.

11. EKP toetaks ühenduse õigusest tulenevate mõistete ja kontseptsioonide kasutamist määruste eelnõudes. Muu hulgas kasutatakse määruse „Kohustusliku reservi nõude arvestuse ja täitmise korra kehtestamine“ eelnõu 1. lisa punktis 9.3 ning punktides 9.3.1, 9.4.1 ja 9.4.2 mõisteid „EÜ supranatsionaalsed emitendid“ ja „eurotsooni riigid“ mõistete „supranatsionaalsed võlakirjad’ ja „euroala liikmesriigid“ asemel.

12. Käesolev arvamus avaldatakse EKP veebilehel.

Frankfurt Maini ääres, 13. jaanuar 2006

[alla kirjutanud]

EKP president

Jean-Claude TRICHET